

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (43)

**СПЕЦВИПУСК
ДО ТИЖНЯ НАУКИ**

Вінниця – 2023

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 2 (43)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року
Журнал
(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік
Мова видання: українська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 10 від 18 травня 2023 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(43) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2023. 194с.

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

<i>Шершун Галина</i> , Екологічні реформи України на шляху до ЄС	5

НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Артемчук Валерія</i> , Освітній проект «Еко-халабуди» шляхи реалізації освіти для сталого розвитку в практику роботи закладу дошкільної освіти	6
<i>Кротюк Марія</i> , Фізичне виховання в закладі дошкільної освіти як основа формування здоров'я дітей дошкільного віку	12
<i>Перожиж Зоряна</i> , Моральне виховання дітей дошкільного віку за допомогою гри	15
<i>Рудь Яна</i> , Підготовка дітей дошкільного віку до школи за допомогою НМК «Буду вправним першачком»	17
<i>Балаба Яна</i> , Історичний вектор розвитку морального виховання дітей дошкільного віку	23
<i>Вознюк Віталіна</i> , Роль родини у формуванні особистості дітей раннього та передшкільного віку	27
<i>Гвоздинська Альона</i> , Предметний світ дітей дошкільного віку через призму інноваційних педагогічних технологій	29
<i>Титаренко Катерина</i> , Творчі ігри як засіб соціалізації дітей старшого дошкільного віку	33
<i>Гуменюк Ольга</i> , Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку шляхом вивчення англійської мови	36
<i>Заїкіна Наталія</i> , Особливості ігрової діяльності дітей раннього дошкільного віку	39
<i>Камінська Ангеліна, Токар Любов</i> , Особливості виховання патріотизму у дошкільників в світлі сучасності	42
<i>Ключківська Карина</i> , Розвиток дошкільної освіти у педагогічному просторі України	46
<i>Козинець Олена</i> , Зарубіжний досвід дошкільного виховання	49
<i>Крисько Оксана</i> , Впровадження засобів казкотерапії з метою розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	52
<i>Кузнєцова Аліна</i> , Організаційно-педагогічні умови формування у дітей дошкільного віку навичок здорового способу життя	54
<i>Кузьменко Тетяна, Токар Любов</i> , Українська народна іграшка як засіб морального виховання дітей дошкільного віку	56
<i>Купрата Лілія</i> , Розвиток морального виховання дітей дошкільного віку через призму педагогіки Марії Монтессорі	59
<i>Любченко Анна</i> , Особливості спілкування дітей раннього та передшкільного віку у різновікових групах закладів дошкільної освіти	61
<i>Мальченко Марія</i> , Моральне виховання дітей раннього передшкільного віку засобами казки	64
<i>Михальчук Ольга</i> , Становлення і розвиток дошкільної освіти у другій половині XX – початку XXI століття	67
<i>Ольхович Тетяна</i> , Розвиток морального виховання в умовах сучасної дошкільної освіти	70
<i>Погойдаш Вероніка</i> , Сучасні підходи взаємодії дошкільного закладу з родиною	73
<i>Пугаченко Олена</i> , Історичний розвиток гармонійного виховання дітей дошкільного віку	75
<i>Рекута Тетяна</i> , Використання інноваційних педагогічних технологій у логопедичній практиці з дітьми дошкільного віку	79
<i>Скалецька Діана</i> , Засоби масової інформації як фактор впливу на особистість дитини дошкільного віку	81
<i>Чеканцова Зоя</i> , STREAM – освіта дітей дошкільного віку як вектор інтегрованого навчання і виховання	84
<i>Тимошенко Альона</i> , Розвиток естетичного виховання дітей дошкільного віку	87
<i>Мокра Оксана</i> , Адаптація дітей дошкільного віку до навчання в школі шляхом співпраці батьків та закладу дошкільної освіти	89
<i>Федоришин Оксана</i> , Основи економічного виховання дітей дошкільного віку	92
<i>Щербатюк Катерина</i> , Ознайомлення з рідним містом як засіб патріотичного виховання дітей дошкільного віку	94

ПСИХОЛО-ПЕДАГОГІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ

<i>Беспечна Анастасія</i> , Національно-патріотичне виховання учнів в системі роботи класного керівника	97

<i>Дякова Вікторія</i> , Характеристика провідних напрямів формування здорового способу життя школярів у освітньому процесі	100
<i>Зінченко Сніжана</i> , Організація партнерської взаємодії закладів освіти та сім'ї	104
<i>Михальчук Олеся, Мінова Єлизавета</i> , Використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації самостійної роботи учнів основної школи в умовах дистанційного навчання	108
<i>Пономаренко Марія, Надкернична Любов</i> , Формування ключових компетентностей молодших школярів в умовах сучасної інноваційної освіти	111
<i>Вацак Крістіна</i> , Криптичне мислення сучасного педагога як складова його професійної компетентності	114
<i>Клименченко Наталія</i> , Комунікативний портрет вчителя	117
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З ІНОЗЕМНИХ МОВ</u>	
<i>Головська Ірина</i> , Використання техніки колажування у підготовці майбутніх вчителів до інтерактивної взаємодії з учнями на уроці іноземної мови	120
<i>Андрусенко Софія</i> , Тестування як ефективний засіб організації контролю вивчення англійської мови	123
<i>Гуркало Владислава</i> , Україномовні еквіваленти англійських фразеологізмів з онімів	126
<i>Кушнір Аліна, Вовк Анастасія</i> , The Beatles: Liverpool Accent	130
<i>Поліщук Інна</i> , Ігри як засіб розвитку фонетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку ..	132
<i>Синчук Діана</i> , Робота з пісенним матеріалом на уроках іноземної мови як засіб формуванні граматичної компетентності учнів основної школи	137
<i>Хоменко Юлія</i> , Проблематика перекладу політичних текстів	141
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u>	
<i>Василевич Інна, Багрій Тетяна</i> , Розвиток професійної компетентності та практична діяльність вчителя української мови та літератури	145
<i>Козяр Міла</i> , Функціональне навантаження назв тварин в українських народних піснях	148
<i>Собчук Вікторія</i> , Особливості проведення уроків зарубіжної літератури з використанням інтерактивних технологій навчання	151
<i>Сілко Діана</i> , Фольклоризм української літератури як дескриптивний код	154
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Фольклорні образи та мотиви у творчості Тараса Шевченка	157
<i>Яременко Ярослава</i> , Образний світ поеми Максима Рильського «Мандрівка в молодість»	161
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА</u>	
<i>Любчик Катерина</i> , Феномен і культурологічна місія проекту «musica sacra ukraine: партесний вимір»	163
<i>Гончар Тетяна, Чорна Наталія</i> , Організація театралізованої діяльності на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО: вітчизняний та зарубіжний досвід	165
<i>Вилко Дарія</i> , Моделювання проблемних ситуацій як ефективний засіб розвитку пізнавальної активності учнів на уроках музичного мистецтва	169
<i>Чеховська Дарина</i> , Педагогічні засади розвитку мотиваційної сфери особистості музично-обдарованих учнів	172
<u>НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ</u>	
<i>Кальніченко Наталія</i> , Особливості викладання методики трудового навчання у студентів педагогічного коледжу з урахуванням вимог НУШ	174
<i>Валевська Ольга</i> , Підходи та стратегії навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти зрівняння методик вітчизняних та зарубіжних дослідників	176
<i>Юртин Вікторія</i> , Підготовка майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивної освіти	180
<u>ВІДОМІ ІМЕНА</u>	
<i>Козлова Олена</i> , Тема: «Богдан Хмельницький, як політик і людина», практичне заняття	182
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Михайло Драї-Хмара як представник українського неокласицизму	186
<i>Цимбал Тетяна</i> , Педагогічна система М. Монтессорі	189
<i>Вимоги до підготовки науково-методичних статей збірника «вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу .....</i>	193

Враховувати когнітивний, емоційно-ціннісний і поведінковий аспекти критичного мислення учителя та учня і забезпечити для цього відповідні педагогічні умови. Насамперед слід організувати навчання таким чином, щоб створити простір для самостійних міркувань кожної дитини, можливості прийняття нею власних рішень, забезпечити позитивну для критичного мислення атмосферу, використовувати емоційні стимули для успішної мислительної діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Отже, сьогодні професіоналізм вчителя виражається в його компетентності ефективно здійснювати професійну діяльність, не просто відтворюючи раніше засвоєні знання, зразки і

способи діяльності, а постійно працювати творчо, дбаючи про свій саморозвиток і розуміючи, що критичне мислення є його базовою компетенцією в умовах інформаційного суспільства без чого він не може формувати критичне мислення у своїх учнів.

Критичне мислення вчителя передбачає уміння оцінювання педагогічних фактів і явищ та рефлексію його діяльності з позиції можливих позитивних і негативних наслідків як для учня так і для соціуму загалом. Перспективою подальших досліджень критичного мислення педагога є вивчення впливу рівня критичного мислення вчителя на успішність його професійної діяльності, а також дослідження взаємозв'язку впливу критичного мислення учителя на розвиток даної якості в його учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кругляк М.І. Критичне мислення: (матеріали III частини онлайн-курсу «Логіка, аргументація, критичне мислення»). URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Kruhliak_Myroslava/Krytychne_myslennia.pdf
2. Пометун О.І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення в учнів початкової школи: навчально-методичний посібник. URL:<https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpraysivnykiv/Metody-%20Pometun.pdf>
3. Терно С. О. Методика розвитку критичного мислення школярів у процесі навчання історії: [посібник для вчителя]. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2012. 70 с. URL:https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/565579/mod_resource/content/1/Terno-CTDSP-monograph2.pdf
4. Терно С.О. Теорія розвитку критичного мислення – сучасна методологічна основа історичної освіти. *Особистість в єдиному і світньому просторі*. Збірник наукових тез. / наук. редактори В.В. Пашков, В. В. Савін, А. І. Павленко. Запоріжжя: ТОВ "Фінвей", 2012. С. 92-94. URL:pko-koippo.edukit.kr.ua/Files/downloads/Terno_CTDTheory-1.pdf
5. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів. Науково-методичний посібник для вчителів загальноосвітніх навчених закладів. / А. Кроуфорд, Е. Саул, С. Метьюз, Д. Макінстер. Київ: Плеяди, 2004. URL:<https://naurok.com.ua/alan-krouford-tehnologi-rozvitku-kritichnogo-mislennya-uchniv-48147.html>
6. Корінько Л.М. Роль критичного мислення у формуванні учнівських компетенцій. Харків : Основа, 2010. 90 с. URL:<https://e-kniga.in.ua/product/rol-krutuchnogo-muslennya/>

Стаття надійшла до редакції

25 лютого 2023

КОМУНІКАТИВНИЙ ПОРТРЕТ ВЧИТЕЛЯ

УДК 37.091.12:005.336.3:316.77

КЛИМЕНЧЕНКО НАТАЛІЯ

викладач кафедри зарубіжної літератури та основ риторики

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Постановка проблем: як учителю синтезувати теоретичні, практичні знання із реалізації управлінської, інформативної, емотивної, фатичної функцій спілкування у процесі діяльності (вчитель-учень). **Визначено:** що мистецтво спілкування – це прийоми і навички органічної соціально-психологічної взаємодії вчителя і учнів, змістом якої є обмін інформацією і здійснення виховного

впливу за допомогою різноманітних комунікативних засобів.

Зосереджено увагу на шляхах підвищення комунікативної культури вчителя.

Рекомендація: прочитати книги, де детальніше описано методи педагогічного спілкування:

1. Іржі Томан «Мистецтво говорити» К.: Політвидав України, 1989.

2. Джон Готтман, Джоан Деклер «Емоційний інтелект у дитини.» Х., Vivat, 2023 р.

3. Словник мови тла. Секрети невербальної комунікації/Джо Наваро, Х., Віват, 2022 р.

Головною метою цієї роботи є: показати мовленнєві моделі взаємодії суб'єктів педагогічної комунікації на прикладі професійного комунікативного портрета вчителя.

Виклад основного матеріалу. Людина – єдина істота в світі, яка вміє комунікувати.

Комунікація (лат. спільний) – це процес двостороннього обміну інформацією, фактами, ідеями, поглядами, емоціями, результатом якого є взаєморозуміння.

Якщо взаєморозуміння не досягнуто-комунікація не відбулася.

Комунікативна компетенція вчителя визначається трьома складовими:

- Когнітивною (що фахівець знає з цього питання);
- Операційною (як фахівець реалізує свої знання);
- Мотиваційною (як фахівець ставиться до певної сфери власної діяльності).

Комунікативна компетентність учителя розглядається як ідейно-моральна категорія, що регулює всю систему ставлення до світу та його законів, а також до дітей та їх потреб, почуттів, психічних станів, проблем; до самого себе.

Учитель користується в своїй практиці вербальною комунікацією та невербальною.

Вербальна (лат. зв'язок, повідомлення) – процес передачі інформації за допомогою усного і писемного мовлення.

Невербальна (несловесна) комунікація – це система знаків, що використовуються в процесі спілкування і відрізняються від мовних засобами та формою виявлення.

Пропонуємо розглянути професійний комунікативний портрет вчителя, зупинившись на вербальній комунікації. На наш погляд, найголовнішими характеристиками цього портрету є:

1. Володіння високим, ефективним рівнем мовлення, культурою мовлення (правильний вибір мовних знаків, вільне оперування словом, змістовність, чітка дикція, розмірений темп, логічність, точність, образність, емоційна виразність, правильна вимова).

2. Вміння користуватись «педагогічним діалогом».

Педагогічне спілкування часто діалогічне. Це дія, яка дає змогу кожному партнерові самовиразитись у спілкуванні. Він характеризується толерантністю, доброзичливістю, взаєморозумінням, співпрацею, співтворчістю, гуманістю партнерів у спілкуванні з різними знаннями, досвідом, метою. Особливість – поліфонія взаємодії (кожен повинен мати змогу викласти власну думку).

3. Оперувати «комунікативною поведінкою».

«Комунікативна поведінка» - організація мовного процесу, що впливає на створення емоційно-психологічної атмосфери педагогічного спілкування. Це здатність бачити і розуміти співрозмовника, рівність психологічних позицій, готовність прийняти точку зору співрозмовника.

4. Вміння створювати та контролювати «мовленнєві ситуації».

Мовленнєва ситуація – це сукупність чинників, що впливають на особливості мовленнєвої поведінки комунікаторів; конкретні обставини, за яких відбувається спілкування. Елементи мовленнєвої ситуації є: 1) адресант (мовець); 2) адресат (слухач, аудиторія); 3) предмет мовлення; 4) умови успішного спілкування.

5. Оперування «мовленнєвим вчинком».

4) Мовленнєвий вчинок – це навмисно створене висловлювання, яке віддзеркалює моральну позицію мовця, мета якого впливати на адресата в ситуації спілкування.

6. Володіння «культурою слухання».

Культура слухання – це психологічні компоненти вербальної комунікації, метод декорування і прийняття інформації, це мистецтво.

У книзі Адель Фабер та Елейн Мазліш «Як говорити, щоб діти нас слухали. Як слухати, щоб діти з нами говорили» звертається увага на те, як важливо вміти слухати дітей, адже ми не можемо зрозуміти дитину, коли не слухаємо. Уміння слухати містить уміння чути і розуміти. Чому часто діти нечують дорослих? На це питання має знати відповідь вчитель.

7. Використання 3 граней спілкування інформативної, інтерактивної, перцептивної.

Інформативна – передача суспільного досвіду. Його специфіка визначається тим, що в процесі спілкування суб'єктивний світ учителя розкривається для дітей, відбувається взаємний обмін інформацією, інтересами, почуттями.

Інтерактивне – регулювання комунікації під час здійснення спільної діяльності, обмін ідеями, поглядами, думками, рішеннями.

Перцептивна – базується, на пізнанні, сприйнятті, учасників спілкування (враження, оцінка, спроба зрозуміти, погляди, наміри, емоції, здібності, зовнішні дані тощо).

В роботі вчителя часто поєднуються 3 грані. Вміння ними оперувати - комунікативна майстерність наставника.

8. Вміння епатувати з дітьми.

Оволодіння мистецтвом емоційного виховання – це процес, який допоможе вчителю розуміти та регулювати свої емоції, а також вміти епатувати з вихованцями.

Поради учителю

Як епатувати з дітьми?

1) Слухати їх уважно, проявивши зацікавленість в тому, що вони говорять, виявити співчуття до їх почуттів.

2) Показати розуміння, коли вони говорять про проблеми (Розумію, що тобі сумно. Це може бути важко.)

3) Бути емоційно доступними. Діти потребують емоційного зв'язку з дорослими, щоб відчувати себе в безпеці та захищено.

4) Використовувати позитивне підсилення, щоб похвалити вихованців за їхні досягнення, та успіхи з метою розвитку впевненості.

5) Підтримувати їхні інтереси. Це допоможе їм відчувати себе поважними.

9. Оперування педагогічним мовним етикетом.

Педагогічний етикет – це набір правил і норм поведінки, які встановлюють стандарти міжособистісних відносин вчителя з учнями, батьками, колегами тощо.

Основні принципи мовного етикету включають повагу до людей, професійну етику, терпіння, толерантність, конфіденційність, дотримання правил навчального закладу, не застосування морального насилля та образ.

Рекомендація для говоріння учителю.

1. Продумай тему, основну думку, висловлювання: розкрий тему повністю, але без

зайвих слів, не пиши (не говори) того, чого не розумієш.

2. Говори зв'язно, логічно, за записаним або продуманим планом (тезами), не перестрибуй з одного на інше. Дбай про переходи («місточки»), узагальнення, висновки.

3. Уникай повторів, банальностей, пустопорожніх фраз, послуговуйся різноманітними, але зрозумілими тобі мовними засобами, не повторюй тих самих слів, речень, уникай монотонності, однотипної структури речень.

4. Добирай найточніші слова, чітко формулюй думку, у разі потреби звернись до тлумачного словника.

5. Володій виразними засобами звукового і художнього мовлення (наголосом, паузами, темпами).

6. Умій оцінювати ситуацію спілкування й засоби, які найкраще підходять для неї. Завжди зважай на те, з ким розмовляєш, з якою метою, де.

7. Добирай слова і речення, які яскраво, емоційно можуть впливати на слухача, дивись в очі.

8. Дотримуйся літературних норм вимови та написання, словотворення, побудови речень.

Висновки. Сьогодення ставить перед учителем серйозні вимоги. Серед них – комунікативна компетентність, яка визначається як система внутрішніх ресурсів ефективного розв'язання завдань, а саме: позицій спілкування, ролей, установок, умінь, навичок тощо. Набуття комунікативної компетенції стає домінуючою метою навчання. Майстерність психологічного спілкування є інструментом гуманізації освіти.

В процесі підготовки майбутнього педагога обов'язковим є опитування ним ефективних технологій комунікативних навичок. Добре розвинені комунікативні вміння потрібні вчителю для створення оптимального педагогічного результативного навчання, збереження емоційного здоров'я, розвитку креативного, логічного мислення.

Рівень професійної педагогічної комунікації відображає загальну культуру педагога (освіченість, мовний етикет, соціальну поведінку в певній ситуації, педагогічну творчість тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ашиток Н. Комунікативна компетентність педагога: структура, етапи, формування. *Молоді і ранок.*- 2015.-№6.
2. Кравченко-Дзондза О. Е. Комунікативна компетентність у контексті професійної підготовки сучасного вчителя. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти.* 2016. №2. С.38-54.

3. Емоційний інтелект у дитини/Джон Готтман, Джоан Деклер; пер. з анг. Х. Шиналь. Херсон. : Віват, 2023.

4. Іржі Томан «Мистецтво говорити» Київ: Політвидав України, 1989.

*Стаття надійшла до редакції
19 січня 2023*

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ КОЛАЖУВАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ НА УРОЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

УДК 373.5.011.3 – 51:81'243]:378.147

ГОЛОВСЬКА ІРИНА

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри

германської та слов'янської філології

Комунальний заклад вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Abstract. The article is aimed at illustrating the importance and effectiveness of the collage technique in preparing future teachers for interaction with students in a foreign language lesson. Attention is paid to the peculiarities of the technique as an element of art technology. The advantages of using collages in foreign language education are characterized.

Keywords: professional training of future English language teachers, interaction with students in a foreign language lesson, art technology, collage technique.

Актуальність: В умовах реформування сучасної вітчизняної системи освіти та посилення акценту на оволодінні англійською мовою як мовою міжнародного спілкування, вчителі покликані знайти ефективні та захоплюючі способи викладання англійської мови. Недооціненим залишається дидактичний потенціал арт-технології, до якої належить техніка колажування.

Мета: Метою статті є розкриття дидактичної цінності та потенціалу техніки колажування у підготовці майбутніх вчителів до інтерактивної взаємодії з учнями на уроці іноземної мови.

Виклад основного матеріалу.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти» від 24 липня 2019 р. № 688 метою іншомовної освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей та задоволення різних життєвих потреб здобувача освіти [3]. Виконання вимог Державного стандарту передбачає підготовку школярів до взаємодії та спілкування з носіями мови в умовах реальних життєвих ситуацій. Отримати такий досвід здобувачі освіти можуть лише під час активного навчання, де і учень, і вчитель є рівноправними суб'єктами освітнього процесу, що передбачає обмін інформацією, вміннями та досвідом.

Навчання, яке передбачає постійну, активну взаємодію всіх учасників, називають інтерактивним. Таким чином, важливим завданням професійної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови є оволодіння ними різними методами та прийомами інтерактивної взаємодії з учнями на уроці.

Арт-технології пропонують широкий спектр організації інтерактивної взаємодії на уроці іноземної мови. У сучасному освітньому процесі використовують такі види і техніки арт-технології, як безпосередньо арт-терапію, музикотерапію, танцювальну терапію, драмотерапію, казкотерапію, бібліотерапію, маскотерапію, етнотерапію, ігротерапію, фототерапію, а також створення колажів.

Техніка колажування полягає у створенні візуальних семантичних ланцюжків з чіткою структурою з метою покрокового розкриття ключових понять теми, що вивчається. Колаж, як засіб навчання іноземної мови, був описаний у працях німецьких методистів Б.-Д. Мюллера, М. Зікманна та Р. Пула. Інтерес до вивчення дидактичного потенціалу техніки створення колажу був викликаний впровадженням комунікативного методу у викладання іноземної мови в 1980-х роках ХХ століття. Б.-Д. Мюллер був першим, хто описав структуру колажу, зробив спробу описати етапи роботи з його створення та переконливо довести ефективність використання цієї техніки в методиці навчання іноземних мов [4, с. 5-15]. Його ідеї

знайшли своє продовження у методичних працях М. Зікманна, який зазначав, що колаж є засобом, що дає змогу учням використати свій життєвий досвід, запропонувати суб'єктивне бачення проблеми, емоційно відреагувати як вербально, так і візуально, а тому відповідає завданням комунікативного навчання. Науковець наголошував на зв'язку процесу оволодіння іноземним мовленням з реальним життям, вивчав вплив картин, телевізійних роликів, рекламних брошюр, журналів та коміксів на учнів.

У методичній літературі, присвяченій дослідженню питань впровадження інноваційних методів та прийомів у процес оволодіння іноземною мовою, зазначається, що колаж (від французького collage – наклеювання) – технічний прийом, комбінування на обраній основі різних за фактурою та забарвленням матеріалів; колажем також називають художній об'єкт, виконаний у цій техніці. Колаж застосовують переважно там, де він сприяє посиленню емоційної гостроти від сприйняття твору, створює ефект несподіванки від поєднання неоднорідних елементів. Також звертається увага на те, що колаж є прийомом, використання якого дозволяє із різноманітних частинок предметів, що несуть цілком конкретне смислове навантаження, створити нове зображення, наділене іншим сенсом, тобто по суті це поетична метафора, тільки не словесна, а образотворча. Колаж – це графічне ціле, витворене, змонтоване в композицію із різнорідних частин. У порівнянні з традиційним малюнком колаж надає своєму авторові велику свободу у виконанні. Так, наклеєні картинки можуть виступати за краї основи, перекривати один одного, складатися гармошкою. Не обов'язково використовувати ножиці – картинку можна відривати руками для створення належного ефекту. Головне в колажі – не акуратність (хоча її наявність чи відсутність може бути діагностичним критерієм), а широкий простір можливостей для самовираження думок, нових ідей щодо теми [2, с. 111].

Німецький методист Б.-Д. Мюллер запропонував оригінальну класифікацію видів колажу:

1) колаж типу А – проста сонячна система (Einfaches Sonnensystem), у центрі якого знаходиться ключове поняття / ядро і від нього розходяться промені сателітної інформації;

2) колаж типу В – сліпа пляма (Blinde Flecke), де в колажі є незайняті місця-плями, які учні повинні доповнити самостійно;

3) колаж типу С – сліпе ядро (Blinder Kern) відповідає типу А, тільки учні визначають ядерне поняття після знайомства з усім фоном колажа;

4) колаж типу D – спалах (Blitzlicht) будується на основі тексту, з якого учням пропонується вибрати актуальну інформацію, пов'язану з ядерним поняттям;

5) колаж типу Е – змінне ядро (Wechselkern) спрямоване на маніпуляцію сателітної інформації в залежності від того, яке поняття є ключовим [4, с. 24-26].

Аналіз наукової та методичної літератури дав нам змогу виокремити переваги впровадження техніки колажування в процес оволодіння іноземним мовленням: залучення двох типів сприйняття інформації (кінестетичного та візуального), комбінування звукового, образотворчого, схематичного, а також текстового ряду інформації, підвищення пізнавальної активності здобувачів освіти, створення позитивної мотивації, розвиток творчих здібностей, можливість активного обговорення проблеми в групах [1].

Реалізація техніки колажування в практиці навчання іноземної мови передбачає такі етапи:

1) Підготовчий: визначення мети моделювання; визначення сценарію повного циклу моделювання; вибір інформаційного середовища, в якому буде реалізовано візуальне моделювання; підготовка списку статичних візуальних моделей; визначення кольорних і тональних відносин.

2) Основний: завдання палітри і системи візуальної передачі; завдання параметрів уявлення ракурсів і масштабів; виготовлення шаблону; робота над ескізом.

3) Завершальний: доопрацювання композиції у відповідності з початковим або видозміненим задумом; оцінка і презентація мистецького продукту (оформлення, експонування) [1].

Колаж може бути одним із видів проєктної роботи, яка виконується індивідуально або в групі. Під час індивідуального міні-дослідження здобувач освіти самостійно працює з іноземними джерелами з метою пошуку інформації на тему, яка запропонована. При виконанні проєкту в групі кожен із членів вивчає окремий аспект теми, а потім усі разом працюють на створення колажу. Саме створення колажу в групі дає можливість кожному проявити свої навчальні та пізнавальні здібності, активно взаємодіяти та спілкуватися, що сприяє збагаченню словникового запасу, розвитку зв'язного мовлення, зорової пам'яті та логічного мислення.